

การขยายความหมายของคำว่า 𠵼 ในคัมภีร์โยชยาภาษาญี่ปุ่น:
การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน*

สวันนีย์ โปธินิมแดง**

กเชนทร์ ดัญศิริ***

ชนศักดิ์ ศิริคะเนรัตน์****

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาคำนี้มุ่งศึกษาการขยายความหมายของคำว่า 𠵼 “กระดูก” ที่ปรากฏในคัมภีร์โยชยาภาษาญี่ปุ่นตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) จากการรวบรวมข้อมูล พบคัมภีร์โยชยาที่ใช้คำว่า 𠵼 ทั้งหมด 14 คำกริยา ผลการศึกษาพบว่า 𠵼 แสดงความหมายทั้งสิ้น 10 ความหมาย แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ความหมายต้นแบบ 1 ความหมาย คือ “กระดูก” (2) ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์ 3 ความหมาย คือ “ระดับมาก” “แก่น หลัก” “ความมุ่งมั่น ความคิดขยันกราน” (3) ความหมายขยายที่เกิดจากนามนัย 6 ความหมาย คือ “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” “ศพ” “อัฐิ” “เรื่องที่รื้อการสะสาง” “ความพอม” “ความขาดแคลน”

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมายพบว่า ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์ทั้ง 3 ความหมายมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความหมายต้นแบบของ 𠵼 ส่วนความหมายขยายที่เกิดจากนามนัยมีเพียงความหมาย “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความหมายต้นแบบของ 𠵼 ส่วนความหมายอื่นๆ เกิดการขยายความหมายจาก “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” อีกที

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าวรรณศาสตร์ปริชานสามารถอธิบายการขยายความหมายของ 𠵼 ได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนของการขยายความหมายได้อย่างชัดเจน ตลอดจนสามารถอธิบายถึงกระบวนการทางปริชานที่อยู่เบื้องหลังการขยายความหมายได้ สุดท้ายผู้วิจัยยังได้เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ผลการศึกษาครั้งนี้ในการเรียนการสอนคัมภีร์โยชยาอีกด้วย

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์พหุนัย คำเรียกอวัยวะภายใน สำนวนภาษาญี่ปุ่น อุปลักษณ์ นามนัย

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เรื่อง “กระบวนการสร้างมโนทัศน์ของคำเรียกอวัยวะภายในที่ปรากฏในคัมภีร์โยชยาภาษาญี่ปุ่น” โดยได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจากกองทุนพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตามสัญญาเลขที่ 3/2556

** นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

**** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

Semantic Extension of HONE in Jananese Kanyouku: A Study from Cognitive Semantics Perspective

Sawannee Phonim dang*

Kachen Tansiri

Thanasak Sirikanerat

Faculty of Humanities, Kasetsart University

Abstract

This article aims to analyse the semantic extension of the word HONE “bone” in Jananese kanyouku by applying the concept of cognitive semantics theory. From data gathering process, fourteen kanyoukus with the word HONE were found. The results reveal that the polysemous word HONE has ten meanings, which can be classified into three categories. They include (1) one prototypical meaning: “BONE” (2) three extended meanings derived through metaphorical process: “HIGH DEGREE” “CORE” “INTENTION” (3) six extended meanings derived through metonymic process: “HUMAN (body and mind)” “CORPSE” “ASHES OF DECEASED” “REMAINED MATTER” “THIN” “LACK”

Analysing the semantic relations between all ten meanings, it was found that three extended meanings derived through metaphorical process are related directly with the prototypical meaning of HONE. Nevertheless, only one extended meanings derived through metonymic process: “HUMAN (body and mind)”, is related directly with the prototypical meaning of HONE. The other meanings are extended from “HUMAN (body and mind)” in the next step.

The results of this study not only prove that the semantic extension of the word HONE can be explained systematically based on cognitive semantics theory, but also clearly show the hierarchy of semantic extension process and the cognitive processes behind the semantic extension. In the end of this article, the application of the findings from this study in kanyouku teaching was also suggested.

Keywords: Polysemy, Internal organ terms, Japanese idioms, Metaphor, Metonymy

* Corresponding author e-mail: gofesawannee@gmail.com

1. บทนำ

คังโยชูกุ (慣用句) เป็นสำนวนประเภทหนึ่งในภาษาญี่ปุ่นที่สื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบซึ่งได้กำหนดไว้ตายตัว เช่น 「袖を絞る」 ‘บิดแขนเสื้อ’ หมายถึง “ร้องไห้อย่างหนัก” 「足を洗う」 ‘ล้างเท้า’ หมายถึง “เลิกทำสิ่งไม่ดีที่ได้เคยทำมา” เป็นต้น คังโยชูกุมีระดับความตายตัวทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่มากกว่าคำประสมทั่วไป (一般連語句) หากปรับเปลี่ยนลักษณะทางวากยสัมพันธ์หรือคำที่ใช้ในคังโยชูกุจะส่งผลให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคังโยชูกุหมดไป คือหมดสภาพความเป็นสำนวนไป (Miyaji, 1974; Miyaji, 1982; Yonekawa and Ootani, 2005; Ri, 2006; Shinmura, 2008; Farzaneh, 2014; Surenjav, 2014; Wu, 2017; Matsumura, 2018) เช่น หากเปลี่ยนคำที่ใช้ใน คังโยชูกุจาก 「足を洗う」 เป็น 「手を洗う」 หรือเปลี่ยนรูปแบบวากยสัมพันธ์จาก 「袖を絞る」 เป็น 「袖を絞られる」 จะทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบแบบสำนวนเดิมได้

Farzaneh (2014: 32) ได้กล่าวไว้ว่าการคาดคะเนความหมายของคังโยชูกุนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากคังโยชูกุสื่อความหมายไม่ตรงตามรูปภาษา และจากผลการศึกษาต่างๆ แสดงให้เห็นว่าคังโยชูกุยากต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติ (Morita, 1966; Minn and Sano, 2001; Fang, 2014; Surenjav, 2014) ดังนั้น การศึกษาคังโยชูกุ นอกจากจะมีประโยชน์ต่อการเรียนเชิงภาษาศาสตร์แล้ว ยังมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนคังโยชูกุสำหรับชาวต่างชาติอีกด้วย

Fang (2014: 1) ศึกษาการใช้คังโยชูกุในชีวิตประจำวันของชาวญี่ปุ่น และพบว่าชาวญี่ปุ่นใช้คังโยชูกุด้วยความถี่สูง โดยกลุ่มคำศัพท์ที่มักพบในคังโยชูกุ คือ คำเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกาย (身体語彙) เนื่องจากคำเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์มากที่สุด และมีบทบาทสำคัญในการ

รับรู้โลกภายนอก นำพาไปสู่การสร้างมโนทัศน์ต่อสิ่งต่างๆ โดยมีมโนทัศน์เหล่านี้ จะสะท้อนให้เห็นผ่านการใช้ภาษา (Farzaneh, 2014: 7) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา จึงเกิดงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกายกับมโนทัศน์ตามแนวภาษาศาสตร์ ปริชาน (Cognitive Linguistics) เช่น งานของ Zhi and Yoshida (2003) Kamijou and Tomidokoro (2004) Arizono (2008, 2009) Surenjav (2014) Farzaneh (2014) Gotou (2016)

ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานมีหลักการพื้นฐานที่สามารถนำมาใช้อธิบายความหมายเชิงเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงมโนทัศน์ และการขยายความหมายของคังโยชูกุได้เป็นอย่างดี โดยงานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าความหมายเชิงเปรียบเทียบของคังโยชูกุเกิดจากการขยายความหมาย (semantic extension) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางปริชานของมนุษย์ในการ ถ่ายโยงเชิงมโนทัศน์ (conceptual mapping) จากมโนทัศน์ต้นทาง (source domain) ไปยังมโนทัศน์ปลายทาง (target domain) ทั้งแบบอุปลักษณ์ (metaphor) และนามนัย (metonymy)

แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาคังโยชูกุที่มีคำเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกายตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชานที่ผ่านมา ล้วนมุ่งศึกษาความหมายขยายของคำเรียกอวัยวะภายนอก ในขณะที่ คำเรียกอวัยวะภายใน เช่น ตับ ปอด กระดูก กลับไม่ค่อยมีงานวิจัยที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง งานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาคังโยชูกุที่มีคำเรียกอวัยวะภายใน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเติมเต็มองค์ความรู้ทางอรรถศาสตร์ปริชาน รวมทั้งการประยุกต์ใช้ผลการศึกษาค้างนี้ในการเรียนการสอนคังโยชูกุสำหรับชาวต่างชาติ

งานวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาคังโยชูกุในภาษาญี่ปุ่นที่มีคำว่า 骨 เป็นส่วนหนึ่งของคังโยชูกุ เช่น 1) 財務官僚は「骨を抜かれて」、今はアメリカの言いな

らしい。(หมายถึง ความคิดเย็นกราน) 2) 飲食なく、「骨と皮」だけになった。(หมายถึง ความผอม) เนื่องจากว่าจากการสำรวจคลังโยชิว ที่ใช้คำเรียกอวัยวะภายในพบว่า 骨 เป็นคำเรียกอวัยวะภายในที่พบมากที่สุด ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า 骨 โดยผลการศึกษาจะทำให้เข้าใจความหมายทั้งหมดของ 骨 รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้งหมดของ 骨 กระบวนการทางปริชานที่อยู่เบื้องหลัง ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาคำเรียกอวัยวะภายในอื่นๆ อันจะช่วยให้เข้าใจมโนทัศน์ในภาพรวมที่มีต่อคำกลุ่มนี้ โดยองค์ความรู้ที่ได้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนคลังโยชิวภาษาญี่ปุ่นได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. วิเคราะห์ความหมายทั้งหมดที่แสดงด้วยคำว่า 骨 ในคลังโยชิวภาษาญี่ปุ่น
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้งหมดที่แสดงด้วยคำว่า 骨 ในคลังโยชิวภาษาญี่ปุ่น และกระบวนการทางปริชานที่อยู่เบื้องหลัง

3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 อรรถศาสตร์ปริชาน

อรรถศาสตร์ปริชานเป็นแขนงสำคัญของภาษาศาสตร์ปริชาน มีแนวคิดพื้นฐานว่าความหมายในภาษามีความสัมพันธ์กับระบบปริชานของมนุษย์ และสามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของมนุษย์ ที่มีต่อสรรพสิ่งได้ (Lakoff and Johnson, 1980) การศึกษาทางอรรถศาสตร์ปริชานจึงมุ่งศึกษากระบวนการทางปริชานของมนุษย์ ตั้งแต่ขั้นตอนการรับรู้สรรพสิ่งรอบตัวด้วยประสาทสัมผัสร่างกาย เกิดเป็นประสบการณ์ที่ถูกสร้างขึ้น (embodied experience) ขั้นตอนการคิดประมวลผลการรับรู้นั้นในสมอง การเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดเป็นมโนทัศน์ต่อสิ่งนั้นๆ ขั้นตอน

การเชื่อมโยงมโนทัศน์หนึ่งเข้ากับมโนทัศน์อื่นๆ กลายเป็นระบบมโนทัศน์ ขั้นตอนการจัดระบบมโนทัศน์ที่ได้เรียนรู้เป็นองค์ความรู้เกิดเป็นปริชานที่ถูกสร้างขึ้น (embodied cognition) การจดจำปริชานที่ถูกสร้างขึ้นไว้ในสมองในลักษณะของผังภาพ (image schema) และในที่สุดผังภาพจะก่อให้เกิดมโนทัศน์ต้นทางในกระบวนการ ถ่ายโยงเชิงมโนทัศน์เข้ากับมโนทัศน์ปลายทาง เกิดเป็นความหมายขยายที่เป็นนามธรรมมากขึ้น

3.2 การขยายความหมาย

การขยายความหมาย คือ กระบวนการที่เกิดความหมายใหม่โดยความหมายเหล่านั้นขยายออกมาจากความหมายต้นแบบ (prototypical meaning) โดยอาศัยการเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์ที่มีมาแต่เดิมซึ่งคุ้นเคยดีอยู่แล้วในมโนทัศน์ต้นทางเข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ยังไม่คุ้นเคยใน มโนทัศน์ปลายทาง ส่งผลให้เกิดคำพหุหมาย (polyseme) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่คำศัพท์หนึ่งคำสามารถสื่อได้หลายความหมาย โดยความหมายต่างๆ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันตามแนวคิดเรื่องการจัดประเภท (categorization) กล่าวคือ ความหมายทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกันเชิงครอบครัว (family resemblance) แต่จะมีความหมายหนึ่งที่เป็นศูนย์กลาง (central) หรือต้นแบบ (typical) และมีความหมายอื่นๆ ที่ขยายออกมาริมขอบ (periphery)

3.2.1 ลำดับขั้นการขยายความหมาย

Heine et al. (1991) ได้เสนอแนวคิดว่าลำดับขั้นการขยายความหมายของคำพหุหมายจะเริ่มจากกลุ่มความหมายที่เป็นรูปธรรมซึ่งอยู่ใกล้ตัวมนุษย์ หรือเกิดจากประสบการณ์ตรงทางกายของมนุษย์ก่อน แล้วจึงขยายความหมายไปสู่กลุ่มความหมายที่นามธรรมกว่า 6 ลำดับขั้น ได้แก่ คน (PERSON) > สิ่ง / วัตถุ (OBJECT) > กิจกรรม (ACTIVITY) >

พื้นที่ (SPACE) > เวลา (TIME) > คุณสมบัติ / ลักษณะนามธรรม (QUALITY) โดยที่ลำดับขั้นท้ายๆ จะมีความเป็นนามธรรมสูงกว่าลำดับขั้นแรกๆ

3.3 กระบวนการทางปริชานที่ก่อให้เกิดการขยายความหมาย

การขยายความหมายดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นเกิดขึ้นจากกระบวนการทางปริชานที่สำคัญ 2 กระบวนการ ได้แก่ อุปลักษณ์ และนามนัย ในการศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์ความหมายของคำว่า 骨 โดยวิเคราะห์การขยายความหมายตามแนวคิดของกระบวนการทางปริชานที่ก่อให้เกิดการขยายความหมาย

3.3.1 อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ คือ กระบวนการถ่ายโยงเชิงมโนทัศน์จากมโนทัศน์ต้นทางไปยังมโนทัศน์ปลายทาง มโนทัศน์ต้นทางมักเป็นรูปธรรม (concrete) และเข้าใจได้ง่ายกว่า ส่วนมโนทัศน์ปลายทางมักเป็นนามธรรม (abstract) และเข้าใจได้ยากกว่า การถ่ายโยงมโนทัศน์จะยึดหลักความเหมือน (similarity) ของคุณสมบัติย่อยระหว่าง 2 มโนทัศน์ที่แตกต่างกัน (Lakoff and Johnson, 1980; Evans and Green, 2006) เช่นอุปลักษณ์ “ความรักคือการเดินทาง” อุปลักษณ์ดังกล่าวเชื่อมโยงคุณสมบัติย่อยของ “ความรัก” และ “การเดินทาง” เข้าด้วยกัน โดยผ่านการเปรียบเทียบว่า “นักเดินทางคือคู่รัก” และ “ระยะทางที่เดินทางผ่านมากคือความก้าวหน้าที่ความสัมพันธ์” (Lakoff and Johnson 1980; Evans and Green, 2006)

3.3.2 นามนัย

นามนัยคือการเชื่อมโยงหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่าง 2 สิ่ง โดยที่สิ่งหนึ่งใช้แทนอีกสิ่งหนึ่งได้ เนื่องจากทั้ง 2 สิ่งมีกรอบประสบการณ์ (frame of experience) อยู่ในขอบเขตมโนทัศน์เดียวกัน หรือใกล้เคียงติดกัน (contiguity) เช่น การใช้คำว่า “หัว” แทน “สติปัญญา” ในวลี “ไม่มีหัว”

โดย หัว ทำหน้าที่เป็น สิ่งที่ใช้อ้างถึง (vehicle) ส่วน สติปัญญา ทำหน้าที่เป็น สิ่งที่ถูกอ้างถึง (target)

4. วิธีการศึกษา

4.1 วิธีการเก็บข้อมูล

รวบรวมคังโยที่มีคำว่า 骨 จากพจนานุกรมคังโย 2 แหล่ง คือ 『Weblio 辞書』 ในเว็บไซต์ www.weblio.jp/phrase/身体_1 และ 『慣用句の辞典—日本語を使いさばく』 ในเว็บไซต์ www.jlogos.com/d004/ โดยเก็บข้อมูลคังโยที่มีคำว่า 骨 เฉพาะที่เป็นคำเดี่ยว พบทั้งสิ้น 14 คำวน

4.2 การวิเคราะห์ผล

วิเคราะห์คุณสมบัติทางความหมายของ 骨 ในคังโยตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานของ Lakoff (1987) Lakoff and Johnson (1980, 1999) Evans and Green (2006) เป็นหลัก ดังนี้

1) วิเคราะห์หาความหมายทั้งหมดที่แสดงด้วยคำว่า 骨 โดยหาความเชื่อมโยงระหว่างความหมายตามรูปภาษากับความหมายโดยรวมของสำนวน ตามหลักการอรรถศาสตร์ปริชานในเรื่อง ประสบการณ์ที่ถูกสร้างขึ้น ปริชานที่ถูกสร้างขึ้น ผังภาพ การถ่ายโยงเชิงมโนทัศน์

2) วิเคราะห์หาความหมายต้นแบบและความหมายขยายของ 骨 โดยพิจารณาความหมายทั้งหมดที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 1) ข้างต้น ตามหลักการจัดประเภท ความคล้ายคลึงกันเชิงครอบครั้ว ความเป็นต้นแบบ และการอยู่ริมขอบ ของความหมายต่างๆ ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มความหมายของ 骨 เพื่อแสดงถึงปรากฏการณ์พหุนัยของ 骨

3) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต้นแบบกับความหมายขยาย และความสัมพันธ์ระหว่างความหมายขยายด้วยตัวเอง ตามหลักการขยายความหมายและแนวคิดเรื่องลำดับขั้นในการขยายความหมายของ Heine et al. (1991)

4) วิเคราะห์กระบวนการทางปริชานที่อยู่เบื้องหลังการขยายความหมายของ 骨 โดยวิเคราะห์ว่าการขยายความหมายเกิดจากกระบวนการอุปลักษณะหรือนามนัย

5. ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์พบความหมายทั้งหมดของ 骨 10 ความหมาย แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 ความหมายทั้งหมดของ 骨

ประเภทความหมาย	จำนวนความหมาย
ความหมายต้นแบบ	1
ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณะ	3
ความหมายขยายที่เกิดจากนามนัย	6
รวม	10

5.1 ความหมายต้นแบบของ 骨

ความหมายต้นแบบ คือ ความหมายตามรูปศัพท์ของคำว่า 骨 ซึ่งหมายถึงกระดูก เป็นอวัยวะภายในร่างกาย แข็ง ขาดความยืดหยุ่น ทำหน้าที่เป็นโครงค้ำจุนร่างกาย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554; Matsumura, 2018) เช่น 窓からとび降り、足の骨を折ってしまった。

5.2 ความหมายขยายของ 骨 ที่เกิดจากอุปลักษณะ (พบ 3 ความหมาย)

- 1) “ระดับมาก” พบ 3 ส่วนวน
「骨を刺す」 ‘แทงกระดูก’ (รู้สึกอย่างรุนแรง)
「骨に徹する」 ‘ทะลุถึงกระดูก’ (รู้สึกอย่างรุนแรง)
「骨に沁みる」 ‘ซึมเข้ากระดูก’ (รู้สึกอย่างรุนแรง)
- 2) “แก่น หลัก” พบ 1 ส่วนวน
「骨を抜く」 ‘ดึงกระดูกออก’ (ตัดแก่นหลักของเนื้อหาลอกไป)
- 3) “ความมุ่งมั่น ความคิดยืนกราน” พบ 1 ส่วนวน

「骨がある」 ‘มีกระดูก’ (มีความมุ่งมั่น)

5.3 ความหมายขยายของ 骨 ที่เกิดจากนามนัย (พบ 6 ความหมาย)

- 1) “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” เป็นการแทนที่แบบ “บางส่วนแทนทั้งหมด” (PART FOR WHOLE) เนื่องจากกระดูกนับเป็นส่วนประกอบย่อยของ “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” พบ 5 ส่วนวน
「骨を埋める」 ‘ฝังกระดูก’ (อุทิศกายและใจ)
「骨を折る」 ‘หักกระดูก’ (ทำให้กายและใจเหนื่อยยาก)
「骨が折れる」 ‘กระดูกหัก’ (กายและใจเหนื่อยยาก)
「骨を休める」 ‘ให้กระดูกได้พัก’ (ให้กายและใจได้พัก)
「骨を惜しむ」 ‘ถนอมกระดูก’ (ไม่ทำให้กายและใจเหนื่อยยาก)
- 2) “ศพ” เป็นการแทนที่แบบ “บางส่วนที่คงเหลืออยู่แทนทั้งหมด” (REMAINED PART FOR WHOLE) เนื่องจากกระดูกเป็นสิ่งที่คงเหลือจากศพ พบ 2 ส่วนวน

「骨を埋める」 ‘ฝังกระดูก’ (เสียชีวิต / ฝังศพ ณ ที่แห่งนั้น)

「骨になる」 ‘กลายเป็นกระดูก’ (ตาย กลายเป็นศพ)

3) “อัฐิ” เป็นการแทนที่แบบ “ทั้งหมดแทนบางส่วนที่คงเหลืออยู่” (WHOLE FOR REMAINED PART) เนื่องจากกระดูกทั้งหมดที่อยู่ภายในศพของผู้ตายมีเพียงส่วนหนึ่งที่จะกลายเป็นอัฐิ พบ 1 ล้านวน

「骨を拾う」 ‘เก็บกระดูกขึ้นมา’ (เก็บและบรรจุอัฐิ)

4) “เรื่องที่รอกการสะสาง” เป็นการแทนที่แบบ “สิ่งรูปธรรมที่คงเหลืออยู่ของคนหนึ่งแทนสิ่งนามธรรมที่รอกการสะสางของคนนั้น” (SOMEONE’S REMAINED CONCRETE OBJECT FOR SOMEONE’S REMAINED MATTER) เนื่องจากกระดูกที่ถูกเผาแล้ว (อัฐิ) ซึ่งเป็นสิ่งรูปธรรมที่คงเหลืออยู่จากร่างของผู้ตายถูกนำมาใช้สื่อความหมายแทนเรื่องที่รอกการสะสาง (ของผู้อื่น) ซึ่งเป็นสิ่งนามธรรมที่คงเหลืออยู่ของผู้นั้น พบ 1 ล้านวน

「骨を拾う」 ‘เก็บกระดูกขึ้นมา’ (จัดการเรื่องที่รอกการสะสางของผู้ตายหรือสิ่งที่ผู้อื่นทำได้)

5) “ความผอม” เป็นการแทนที่แบบ “ผลลัพธ์แทนสาเหตุ” (EFFECT FOR CAUSE) เนื่องจากร่างกายที่มองเห็นกระดูกเป็นผลมาจากความผอม พบ 1 ล้านวน

「骨と皮」 ‘กระดูกและหนัง’ (ผอมมาก)

6) “ความขาดแคลน” เป็นการแทนที่แบบ “ผลลัพธ์แทนสาเหตุ” เนื่องจากสภาพที่ผอมจนเห็นกระดูกเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความขาดแคลนอาหาร พบ 1 ล้านวน

「骨までしゃぶる」 ‘ดูดจนถึงกระดูก’ (ริดหาเอาจากสิ่งที่ขาดแคลนอยู่แล้ว)

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้งหมดของ 骨

ความหมายต่างๆ ของ 骨 ที่พบในงานวิจัยนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยความสัมพันธ์ทางความหมายที่พบทั้งหมดสามารถแยกวิเคราะห์ได้ 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

5.4.1 ความสัมพันธ์ของความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์

ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์ทั้ง 3 ความหมาย คือ “ระดับมาก” “แก่น หลัก” “ความมุ่งมั่น ความคิดยืนกราน” มีความสัมพันธ์กับความหมายต้นแบบของ 骨 ที่หมายถึง “กระดูก” โดยตรง แต่ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์ทั้ง 3 ความหมายไม่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อกัน โดยความหมายขยายทั้ง 3 ความหมายเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงความเหมือนด้านคุณสมบัติย่อยของกระดูก (ที่เป็นความหมายต้นแบบ) ดังต่อไปนี้

ความหมายขยาย “ระดับมาก” สัมพันธ์กับคุณสมบัติย่อยของกระดูกในด้าน “ตำแหน่งลึกในร่างกาย” ความหมายขยาย “แก่น หลัก” สัมพันธ์กับคุณสมบัติย่อยในด้าน “เป็นโครงของร่างกาย” และความหมายขยาย “ความมุ่งมั่น ความคิดยืนกราน” สัมพันธ์กับคุณสมบัติย่อยในด้าน “ความแข็ง”

5.4.2 ความสัมพันธ์ของความหมายขยายที่เกิดจากนามนัย

ความหมายขยายของ 骨 ที่เกิดจากนามนัยมี 6 ความหมาย ได้แก่ “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” “ศพ” “อัฐิ” “เรื่องที่รอกการสะสาง” “ความผอม” “ความขาดแคลน” ในจำนวนนี้ความหมาย “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” เท่านั้นที่สัมพันธ์กับความหมายต้นแบบของ 骨 โดยตรง ส่วนความหมายอื่นๆ เกิดจากการขยายความหมายของ “คน

ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” อีกทีหนึ่ง การขยายความหมายแบบนามนัยที่พบ แยกวิเคราะห์ได้ 3 กรณี โดยกรณีที่ 1 เป็นการขยายความหมายออกมาจากความหมายต้นแบบของ 𠄎 โดยตรง ส่วนอีก 2 กรณี เป็นการขยายความหมายจากความหมาย “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” อีกทีหนึ่ง แต่มีเส้นทางการขยายความหมายที่แตกต่างกัน

1) “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” เป็นความหมายที่ขยายออกมาจากความหมายต้นแบบของ 𠄎 โดยตรง การใช้ 𠄎 แทน “คน ร่างที่มีชีวิต” เกิดขึ้นจากการยึดโยง 𠄎 ที่หมายถึง กระดุก เข้ากับ คน โดยอาศัยกรอบประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพร่างโครงกระดูกมนุษย์ซึ่งมีรูปร่างคล้ายกับร่างกายมนุษย์ นับว่าทั้ง 2 ความหมายมีภาพร่างเกี่ยวกับรูปร่างของโครงกระดูกและร่างกายมนุษย์ร่วมกัน

2) “ศพ” > “อัฐิ” > “เรื่องที่รอกการสะสาง” ทั้ง 3 ความหมายนี้เป็นความหมายที่ขยายจากความหมาย “คน ร่างที่มีชีวิต” อีกทีหนึ่ง จึงนับว่า “คน ร่างที่มีชีวิต” กลายเป็นความหมายต้นแบบที่ก่อให้เกิดความหมายขยายต่อเนื่องเป็นลำดับ โดย “ศพ” เป็นความหมายขยายลำดับแรกที่ขยายออกมาจาก “คน ร่างที่มีชีวิต” ทั้ง 2 ความหมายยังคงสื่อถึงสิ่งรูปธรรมและรูปร่างที่แสดงความเป็นมนุษย์อยู่ จึงมีคุณสมบัติ (attribute) [+รูปธรรม]¹ และ [+รูปร่างมนุษย์] เหมือนกัน แต่ “ศพ” มีคุณสมบัติแบบ [-ชีวิตจิตใจ] [+สะสางโดยผู้อื่น] ซึ่งแตกต่างจากความหมายต้นแบบ “คน ร่างที่มีชีวิต”

ลำดับต่อมา ความหมายขยาย “ศพ” กลายเป็นความหมายต้นแบบของความหมายขยาย “อัฐิ” โดยทั้ง 2 ความหมายยังคงสื่อถึงสิ่งรูปธรรมที่เหลือจากร่างกายมนุษย์ เป็นสิ่งไม่มีชีวิต และสิ่งที่

เหลือให้ผู้อื่นเป็นธุระนำไปสะสางต่อหลังความตาย โดยผู้อื่นจัดการแทนผู้ตาย เช่น การจัดงานศพ การเก็บอัฐิ จึงมีคุณสมบัติ [+รูปธรรม] [-ชีวิตจิตใจ] [+สะสางโดยผู้อื่น] เหมือนกัน แต่ความแตกต่างคือ “ศพ” ยังคงมีคุณสมบัติ [+รูปร่างมนุษย์] ส่วน “อัฐิ” มีคุณสมบัติ [-รูปร่างมนุษย์] นับว่าเป็น การเริ่มเข้าสู่การขยายความหมายเชิงนามธรรมมากขึ้น

ลำดับต่อมา ความหมายขยาย “อัฐิ” ได้กลายเป็นความหมายต้นแบบของความหมายขยาย “เรื่องที่รอกการสะสาง” โดยทั้ง 2 ความหมายยังคงมีคุณสมบัติ [+สะสางโดยผู้อื่น] เหมือนกัน แต่ “เรื่องที่รอกการสะสาง” ได้สูญเสียความหมายที่แสดงถึงสิ่งรูปธรรมไปโดยสมบูรณ์ จึงมีคุณสมบัติ [-รูปธรรม] ในขณะที่ความหมายต้นแบบ “อัฐิ” ยังคงมีความหมาย [+รูปธรรม]

จึงกล่าวได้ว่า “เรื่องที่รอกการสะสาง” เป็นความหมายขยายที่อยู่ห่างจากความหมายต้นแบบของ 𠄎 มากที่สุดในความหมายขยายทั้งหมดของเส้นทางนี้

3) “ความผอม” > “ความขาดแคลน” การขยายความหมายในเส้นทางนี้ เป็นความหมายที่ขยายจากความหมายต้นแบบ “คน ร่างที่มีชีวิต” โดยความหมายต้นแบบ “คน ร่างที่มีชีวิต” และความหมายขยาย “ความผอม” มีคุณสมบัติ [+ร่างกาย] เหมือนกัน แต่ “ความผอม” เป็นลักษณะเพียงด้านเดียวของร่างกายมนุษย์ คือ [+ผอม] เท่านั้น แตกต่างจากความหมายต้นแบบ “คน ร่างที่มีชีวิต” ซึ่งมีลักษณะได้หลากหลาย เช่น อ้วน ผอม สูง เตี้ย เป็นต้น คือ มีคุณสมบัติ [+ผอม]

ต่อมาความหมายขยาย “ความผอม” ได้กลายเป็นความหมายต้นแบบของความหมายขยาย

¹ + หมายความว่า มีคุณสมบัติ นั้น ส่วน - หมายความว่า ไม่มีคุณสมบัตินั้น เช่น [+ รูปธรรม] = เป็นรูปธรรม, [-รูปธรรม] = เป็นนามธรรม

“ความขาดแคลน” ทั้ง 2 ความหมายสื่อถึงการขาดแคลนสิ่งจำเป็นเหมือนกัน กรณี “ความพอม” คือ การขาดแคลนอาหาร ส่วน “ความขาดแคลน” คือ การขาดสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ (ไม่ใช่แค่อาหาร) จึงมีคุณสมบัติ [+ขาดสิ่งจำเป็น] เหมือนกัน แต่ต่างกันที่ความหมายขยาย “ความขาดแคลน” ไม่เกี่ยวข้องกับร่างกายมนุษย์ จึงมีคุณสมบัติ [-ร่างกาย] ในขณะที่ความหมาย “ความพอม” มีคุณสมบัติ [+ร่างกาย]

จึงกล่าวได้ว่า “ความขาดแคลน” เป็นความหมายที่ขยายออกไปไกลจากความหมายต้นแบบของ 𐄀 มากที่สุดในความหมายขยายทั้งหมดของเส้นทางนี้

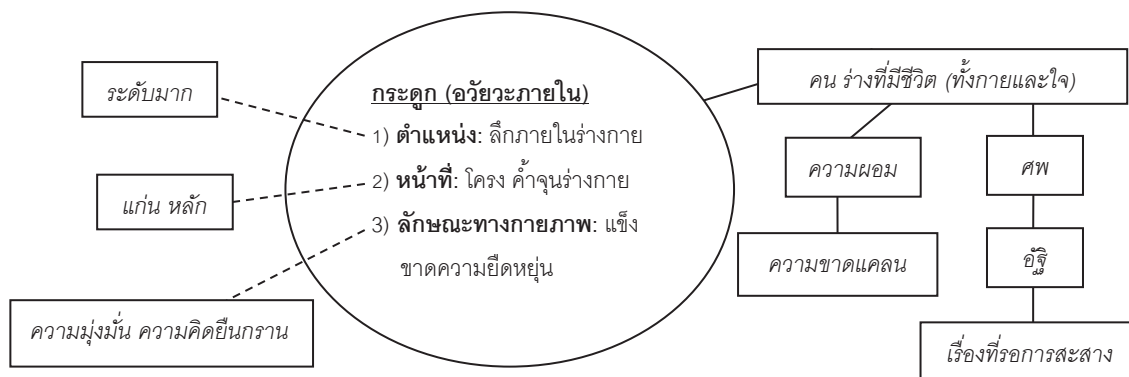
6. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

6.1 ความหมายทั้งหมดของ 𐄀 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้งหมด และกระบวนการทางปริชานที่อยู่เบื้องหลัง

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า 𐄀 ในคัมภีร์โยชยาภาษาญี่ปุ่นเป็นคำพหูพจน์ที่แสดงความหมายได้ทั้งสิ้น 10 ความหมาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความหมายต้นแบบ 1 ความหมาย คือ กระจกที่เป็นอวัยวะในร่างกาย 2) ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์ 3 ความหมาย คือ “ระดับมาก” “แก่นหลัก” “ความมุ่งมั่น ความคิดยืนกราน” 3) ความหมายขยายที่เกิดจากนามนัย 6 ความหมาย คือ “คน

ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” “ศพ” “อัฐิ” “เรื่องที่ร่อการสะสาง” “ความพอม” “ความขาดแคลน”

เมื่อพิจารณาลำดับขั้นของการขยายความหมายในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Heine et al. (1991) โดยการขยายความหมายที่เกิดจากอุปลักษณ์ 3 ความหมายเกิด การขยายความหมายจากความหมายที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความหมายที่เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น ส่วนความหมายขยายที่เกิดจากนามนัย 6 ความหมายข้างต้น ในเส้นทางแรก คือ “คน ร่างที่มีชีวิต (ทั้งกายและใจ)” > “ศพ” > “อัฐิ” > “เรื่องที่ร่อการสะสาง” มีลำดับขั้นของการขยายความหมายแบบ คน (PERSON) > สิ่ง (OBJECT) > กิจกรรม (ACTIVITY) กล่าวคือ ความหมาย “คน ร่างที่มีชีวิต” (คน) ขยายความหมายไปสู่ “ศพ” (สิ่ง) และ “อัฐิ” (สิ่ง) ต่อเนื่องไปจนถึง “เรื่องที่ร่อการสะสาง” (กิจกรรม) กรณีเส้นทางที่ 2 คือ “คน ร่างที่มีชีวิต” > “ความพอม” > “ความขาดแคลน” มีลำดับขั้นของการขยายความหมายแบบ คน (PERSON) > คุณสมบัตินามธรรม (QUALITY) กล่าวคือ “คน ร่างที่มีชีวิต” (คน) ขยายไปสู่ “ความพอม” (คุณสมบัตินามธรรม) แล้วขยายต่อไปที่ “ความขาดแคลน” (คุณสมบัตินามธรรม) ลำดับขั้นของการขยายความหมายและกระบวนการทางปริชานที่อยู่เบื้องหลังการขยายความหมาย สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เครื่องหมายความหมายของ 體 ที่พบในคังโชกุภาษาญี่ปุ่น
(เส้นประ - - - คือ อุปลักษณ์ เส้นทึบ คือ นามนัย)

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่าการขยายความหมายที่พบ มีทั้งความหมายที่เกิดจากกระบวนการอุปลักษณ์และนามนัย ความแตกต่างระหว่าง 2 กระบวนการที่พบ คือ ความหมายขยายที่เกิดจากอุปลักษณ์ทั้งหมดจะเชื่อมโยงโดยตรงกับความหมายต้นแบบของคำว่า 體 ในขณะที่ความหมายขยายที่เกิดจากนามนัยจะแบ่งการขยายความหมายออกเป็น 2 เส้นทาง โดยเส้นทางแรก ความหมาย “ความผอม” และ “ความขาดแคลน” ไม่ได้ขยายออกมาจากความหมายต้นแบบของคำว่า 體 โดยตรง ส่วนเส้นทางที่ 2 ก็เช่นเดียวกัน คือ ความหมาย “ศพ” “อัฐิ” และ “เรื่องที่รอกการสะสาง” ก็ไม่ได้ขยายออกมาจากความหมายต้นแบบของคำว่า 體 เช่นเดียวกัน จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาปรากฏการณ์พหุนัยของคำว่า 體 ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางปริชานที่ก่อให้เกิดความหมายขยายและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้งหมดของคำพหุนัยแล้ว ยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่าความหมายขยายแต่ละความหมายเกิดขึ้นโดยเรียงลำดับอย่างไร

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าอรรถศาสตร์ปริชานช่วยให้มองเห็นระบบปริชานและโมนัทส์ ที่มีต่อ 體 ของชาวญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม

นอกจาก 體 แล้ว ในคังโชกุภาษาญี่ปุ่นยังมี คำเรียกอวัยวะภายในอื่นๆ ที่จัดเป็นคำพหุนัยซึ่งน่าสนใจอีกมากมาย คำศัพท์ในกลุ่มนี้แตกต่างจากคำเรียกอวัยวะภายนอกอย่างชัดเจน เนื่องจากคำเรียกอวัยวะภายในมีคุณสมบัติเด่น คือ “ไม่มีสภาพที่มองเห็นได้” และ “ไม่ทราบหน้าที่การทำงาน” ที่ชัดเจนเท่ากับอวัยวะภายนอก ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นลักษณะที่สำคัญต่อกระบวนการขยายความหมาย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาปรากฏการณ์พหุนัยและการขยายความหมายของคำเรียกอวัยวะภายในทั้งหมดที่พบในคังโชกุภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติมต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจระบบโมนัทส์ของชาวญี่ปุ่นที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอนคังโชกุ

ผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนคังโชกุสำหรับชาวต่างชาติต่อไป ดังที่ Fang (2014: 1, 84) ได้กล่าวไว้ว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมักประสบปัญหาการทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคังโชกุ เนื่องจากผู้เรียนชาวต่างชาติมักตีความคังโชกุแบบตรงตัว ปัญหาของการเรียนการสอนคังโชกุอีกประการหนึ่งก็คือผู้เรียนจำนวนมากยังมีมุมมองแบบดั้งเดิมว่าความหมายของคังโชกุซึ่งกำหนด

ไว้ตายตัวแล้วนั้น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการท่องจำแต่เพียงอย่างเดียว

แต่อย่างไรก็ตาม Kővecses and Szabó (1996) ได้นำหลักการทางอรรถศาสตร์ปริชานมาใช้อธิบายการเชื่อมโยงมโนทัศน์ของคำว่า up และ down ในสำนวนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่าการอธิบายสำนวนต่างๆ โดยแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงมโนทัศน์ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำความหมายของสำนวนได้ดีกว่าการสอนแบบให้นักเรียนท่องจำความหมายเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ด้านการเชื่อมโยงมโนทัศน์เพื่อใช้ใน การเรียนรู้สำนวนอื่นๆ ที่ประกอบด้วยคำว่า up และ down ได้ แม้จะเป็นสำนวนใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่เคยเรียนมาก่อน

สำหรับกรณีของการเรียนการสอนคังโยชญาภาษาญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่ผู้เรียนชาวต่างชาติจะเข้าใจและจดจำความหมายของคังโยชญาได้ดียิ่งขึ้น หากได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงมโนทัศน์ของความหมายต่างๆ ที่พบในคังโยชญา เช่น กรณีข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นหากผู้สอนต้องการสอนคังโยชญาที่ประกอบด้วยคำว่า 骨 นอกจากผู้สอนจะอธิบายความหมายของสำนวนต่างๆ ที่ใช้คำว่า 骨 แล้ว หากผู้สอนแสดงให้เห็นว่าความหมายของแต่ละสำนวนนั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างไร มีการขยายความหมายอย่างไร ก็อาจช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คังโยชญาได้ดียิ่งขึ้นเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Kővecses and Szabó (1996)

6.3 ประเด็นที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งซึ่งพบในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประเด็นด้านคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคังโยชญา จากข้อมูลคังโยชญาที่รวบรวมได้พบความยืดหยุ่นทางวากยสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนคำศัพท์ (lexical flexibility) เป็นจำนวนมาก ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Gibbs (2010) เช่น

1) การปรับเปลี่ยนคำกริยา เช่น 「骨に徹する」 และ 「骨に沁みる」

2) การปรับเปลี่ยนคำนาม จากคำเดียวเป็นคำประสม เช่น 骨髓 (ไขกระดูก) 骨身 (กระดูกและเนื้อ) ในคังโยชญา 「骨に徹する」「骨に沁みる」「骨髓に徹する」「骨身に沁みる」

ทุกสำนวนข้างต้น แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนคำศัพท์ แต่ก็ยังคงสื่อความหมายโดยรวมของคังโยชญาเหมือนกันว่า “รู้สึกอย่างรุนแรง” แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นทางวากยสัมพันธ์ของคังโยชญา ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมให้ชัดเจน เนื่องจากแนวคิดดั้งเดิมมองว่า “สำนวน” เป็นข้อความตายตัว (fixed expression) ซึ่งไม่สามารถปรับเปลี่ยนลักษณะใดๆ ทางวากยสัมพันธ์ได้นั้น แท้จริงแล้วอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมอีก เช่น คังโยชญาสามารถปรับเปลี่ยนคำช่วยได้หรือไม่ สามารถปรับเปลี่ยนรูปคำกริยาได้หรือไม่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2 มกราคม 2562, www.royin.go.th/dictionary.
- Arizono, Satomi. (2008). ‘Kao’ no Imikakuchou ni Taisuru Ninchiteki kousatsu. *Kotoba to Bunka*, Vol.9, 287-301. (in Japanese)
- _____. (2009). *Shintai Buishi o Kouseiyouso ni Motsu Nihongo Kanyou Hyougen no Ninchi Gengogakuteki Kenkyuu*. doctoral dissertation, Nagoya University. (in Japanese)
- Evans, V. and M. Green. (2006). *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

- Fang, Xiaovun. (2014). Nihongo Kanyouku no Naritachi: Rirontekina Wakugumi to Hassei no Mekanizumu. *Gaikoku Bungaku*, Vol.63, 77-85. (in Japanese)
- Farzaneh, Moradi. (2014). *Shintaigoji o Fukumu Nihongo no Kanyouku no Bunseki: Perushi-ago to no Taishou o Tooshite -‘Me’ ‘Te’ ‘Kuchi’ ‘Mi’ o Mochiita Hyougen o Chuushin ni-*. Doctorial dissertation, Hitotsubashi University. (in Japanese)
- Gibbs, R.W. (2010). Idioms and Formulaic Language. In Dirk Geeraerts and Hubert Cuyckens. (eds.), *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford: Oxford University press.
- Gotou, Hideki. (2016). ‘Hara’ no Hiyuhyougen to Ninchi Moderu Saikou: ‘Kimo’ ‘Harawata’ ‘Fu’ to no Setten. *Gengo Bunka Kyoudou Purojekuto*, 45-56. (in Japanese)
- Heine, B., U. Claudi and F. Hünemeyer. (1991). *Grammaticalization: A Conceptual Framework*. Chicago: Chicago University Press.
- Kamijou, Yumi and Tomidokoro, Ryouko. (2004). ‘Kata’ ‘Mune’ ‘Waki’ ‘Se’ o Fukumu Kanyouku to Hiyu. *Shindai Nihongo Kyouiku Kenkyuu*, Vol.4, 28-32. (in Japanese)
- Kövecses, Z. and P. Szabó. (1996). Idioms: A View from Cognitive Semantics. *Applied Linguistics*, Vol.17 (3), 326-355.
- Lakoff, G. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. and M. Johnson. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: Chicago University Press.
- Lakoff, G. and M. Johnson. (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books.
- Matsumura, Akira. (2018). *Dejitaru Daijisen*. Tokyo: Shougakukan. (in Japanese)
- Minn, Danny and Sano, Hiroshi. (2001). Nihongo Gakushuusha no Tame no Kanyouku Deetabeesu no Sakusei Toukei Shori o Mochiita-Shuhou no Teian. *Konpyuuta to Kyouiku*, Vol.62 (8), 55-62. (in Japanese)
- Miyaji, Yutaka. (1974). Seiku no Bunrui. *Gobun*, Vol.32, 113-121. (in Japanese)
- . (1982). Kanyouku no Imi to Youhou. Tokyo: Meijishoin. (in Japanese)
- Morita, Yoshiyuki. (1966). Kanyoutekina Iikata. *Kouza Nihongo Kyouiku*, Vol.2, 61-78. (in Japanese)
- Ri, Touichi. (2006). Nihongo Kyouiku ni Okeru Kanyouku-Gaikokujin Gakushuusha no Nihongo Kyouiku o Medo ni Shite-. *Beppu Daigaku Kokugo Kokubungaku*, Vol.48, 41-59. (in Japanese)
- Shinmura, Izuru. (2008). *Kojien Dairoppan*. Tokyo: Iwanamishoten. (in Japanese)
- Surenjav, Oyunzul. (2014). *Nihongo to Mongorugo ni Okeru Shintaigoji Kanyouku no Taishou Kenkyuu-‘Me’ o Fukumu Kanyouku o Chuushin ni-*. doctorial dissertation, Hiroshima University. (in Japanese)

- Weblio Jisho. Shintai no Kanyouku. Retrieved June 08, 2018, from https://www.weblio.jp/phrase/身体_1 (in Japanese)
- Wu, Lin. (2017). *Koopasu ni Motoduku Nihongo Kanyouku no Kenkyuu*. doctoral dissertation, Hokkaido University. (in Japanese)
- Yonekawa, Akihiko and Ootani, Itsuko. (2005). *Nihongo Kanyouku Jiten*. Tokyo: Tokyodoshuppan. (in Japanese)
- Zenjisho Kensaku JLogos. (2007). *Kanyouku no Jiten-Nihongo o Tsukaisabaku*. Retrieved June 10, 2018, from www.jlogos.com/d004/ (in Japanese)
- Zhi, Hongtao and Yoshida, Norio. (2003). *Shintai Bui Meishou o Fukumu Kanyouku nitsuite no Nicchuu Taishou Kenkyuu-'Me' no Baai-*. *Okayama Daigaku Kyouiku Gakubu Kenkyuu Shuuroku*, Vol.124, 93-100. (in Japanese)

Received: 1 / 4 / 2562

Revised: 10 / 5 / 2562

Accepted: 16 / 5 / 2562